

Krahiranje ameriškega "dole" sistema

Zaposlenost v državi New York se spet znižala

New York.—(FP)—V svojem letnem pregledu "Facts for Workers" Labor Bureau, Inc., pravi, da ni pričakovati večje zaposlenosti v ameriških industrijskih podjetjih. Napoveduje še slabšo situacijo prihodnje zimo kot je bilo v pretekli. Najbolj resna je napoved, katero se lahko smatra za svarilo, da bodo prihodnje leto odpravljene pomožne akcije, ker bodo poslabšani situaciji. To je zaključek, ki je prišel iz podlage študije raznih gospodarskih faktorjev. Med temi prednjači plača, ki se bolj in bolj znižuje. V maju je bila znižana za 2% in v juniju za 1%. Začetkom aprila je bila znižana za 2% in v juniju za 1%. Začetkom aprila je bila znižana za 2% in v juniju za 1%. Začetkom aprila je bila znižana za 2% in v juniju za 1%.

DRŽAVA VERA CRUZ BO ZAPR-LA CERKVE

Nov zakon dovoljuje samo enajst duhovnikov za več kot milijon prebivalstva.—Katoličani protestirajo. Zakon pomeni obnovo verskih bojev v Mehiki

Mexico City, 19. jun.—Novi radikalni zakon, ki ga je sinoči sprejela legislatura države Vera Cruz, bo rezultiral v kompletni suspenziji bogočastja v tej državi. Zakon določa samo enega duhovnika na vsakih 100.000 prebivalcev in ker država šteje 1.100.000, pomeni, da bo samo enajst duhovnikov dovoljeno opravljati verske obrede v tej državi. Nadškof Leopold Ruiz y Flores, papežev nuncij, je včeraj izjavil, da ne bo imenoval tega števila duhovnikov, da bi opravljali svoje pastirske dolžnosti. Vsem duhovnikom je sporočil naj nadaljujejo s svojim delom kljub novemu zakonu in ostanete na svojem mestu, dokler njih vlada ne zapodi s silo iz države.

Delavska zmaga v legislaturi

Zakonski načrt, ki je imel namen povečati oblast državne policije, je bil poražen v Illinoiski zbornici

Springfield, Ill., 19. jun.—Predloga, ki je določala kompletno avtoriteto in povečanje državne policije za 50 moč, je bila včeraj pri tretjem čitanju v spodnji zbornici legislature poražena s 84 proti 56 glasovom. Ako bi bila predloga sprejeta, bi to pomenilo, da bi imela državna policija isto oblast v mestih kot domača policija in okrajni šerifi. Načrt je podpirala Emmerstonova administracija, toda za njo je glasovalo samo 50 republikancev, ostalih 25 pa se je pridružil demokratom. Opozicija s strani organizirane delavskega delavstva, ki je trdila, da bi ta predloga oblekla trinoštvo v plašč zakona, je triumfirala. Proti sprejetju predloge se je zlasti boril R. G. Soderstrom, član legislature in predsednik državne delavske federacije. Njegov argument je bil, da bi delodajalci rabili državno policijo za razbijanje stavk, kot to delajo kozaki v državi Pennsylvaniji.

WOODS REŠUJE AMERIŠKO KRI-ZO V EVROPI

Bivši Hooverjev svetovalec pri-poveduje Angležem, da se brezposelnim v Ameriki ne godi slabo

New York.—(FP)—V "London Daily Herald" je Arthur Woods, bivši Hooverjev svetovalec, napisal sliko o ameriški brezposelnosti in o reševanju iste, ki jemlje sapa poznavalec razmer. "Herald" je neoficijelno glasilo delavske vlade in ima 1.200.000 tiskov dnevnih naklade. "Nova ideja ameriških podjetnikov je, da obrtne pri delu čimveč delavcev," piše Woods. "Ako so pa primorani odoloviti nekaj delavcev, so izbrani tisti, ki so najmanj udarjeni. Tistim, katere je absolutno potrebno odločiti, se pomaga na vse mogoče načine. Od podjetja dobe posojilo, ki se naj vrne le tedaj, kadar pričnejo zopet delati; firme tudi podprejo pri trgovskih kreditih, ki ga dobe od slovljeni delavci." Komur se pa obeta kronična brezposelnost, pravi Woods, ta si še na kak način pomaga; navadno dobi pri prijatelju star avto in se z njim odpelje proti jugu, "v solnce države, kjer vsaj ne zmrzuje."

Rudarska stavka v Penni

Nadaljnji štirje stavkarji ob-streljeni. Avtoritete skušajo omejiti nasilja

Pittsburgh, Pa.—(FP)—Štirje stavkarji so bili ranjeni v spopadih s kompanijskimi pobojniki in šerifovimi deputiji v stavkovnem okrožju v bližini Pittsburgha. Deputiji, ki so oddali strela na rudarje, so bili aretirani, kar je nekaj neobičajnega in kar se v preteklih rudarskih stavkah ni dogajalo. Oblasti skušajo omejiti nasilja, ker vedo, da bi rodila neugodne posledice in izvala večje nemire. Postopanje oblasti v Pennsylvaniji nudi kontrast s dogodki v državi Ohio, kjer so se šerifovi deputiji združili s člani Ameriške legije v provokacijski taktiki, ki je rezultirala v napadu na rudarje v St. Clairsville. Hearstov "Sun-Telegraph" je potvaril intervju, ki ga je imel njegov reporter s tajnikom National Miners unije Kernenovcem. Ta list je poročal, da je Kernenovci izjavil, da se rudarji pripravljajo na oboroženo vstajo, kakršna je bila pred leti v Herrinu, Ill., ako ne bodo oblasti preprečile nasilja državne policije. Vsi pittsburski listi urgirajo federalno vlado, naj skliče konferenco premogovnih operatorjev in zastopnikov UMW. "Pittsburgh Press" je objavil ostro kritiko radi zahteve eksekutivnega komiteja socialistične stranke glede podržavljenja premogovne industrije. Dramatično masno piketiranje in razbijanje se stavka je glasno točka v rudarski vojni proti stradanju. Te dni je nadaljnjih 1.500 rudarjev pustilo delo pri Jones & Laughlin premogovniku v California, Pa. Čeprav je šerif okraja Washington odredil, da se vsaka skupina treh ali več oseb razprši, se masni pohodi in demonstracije še vedno vrše. H. S. Rauschenbush, ekspert za premogovno in elektrarsko industrijo, katerega je governer Pinchot imenoval, da preiskuje razmere v stavkovnem okrožju, je poročal, da je boj rudarjev izključno naperjen proti stradanju. Uradniki zveznega delavskega departamenta, ki proučava položaj, so brzojavili tajniku Doaku, naj jim prej skliče konferenco premogovnih operatorjev in voditeljev UMW. National Miners unija je koncentrirala svoje sile, da organizira rudarje v boju proti operatorjem in zaznamuje precej uspehov.

DELA VSTVO NE PODPIRA WOLLO-VEGA NAČRTA

Tako izjavljajo uradniki Ameri-riške delavske federacije

Washington, D. C.—(FP)—Matthew Woll je govoril kot predsednik Narodne civilne federacije, ko je predložil svoj načrt glede sklicanja industrijskega kongresa, da sestavi desetletni program gospodarskega dela za Ameriko. To je bil odgovor Frank Morrisona, tajnika Ameriške delavske federacije, in drugih uradnikov, ki so bili vprašani, naj povedo svoje mnenje o Wollovi propoziciji. Predsednik Green se je v tistem času nahajal v New Yorku, kjer je osebno govoril s Wollom o načrtu, toda ostali člani izvršnega odbora federacije so izjavili, da je federacija stalno zahtevala povečanje nakupovalne moči, ne pa zmanjšanje produkcije, ki je bistveno Wollove skeme. Nekli višji uradnik bratovščine električarjev je dejal, "da bi mnogo nas strohnelo v grobu, ako bi čakali na uresničenje "Wollove skeme." Mnogi so se norčevali, ker se je Woll tako nenadno izpreobrnil in hoče sedaj pomenati boljše, čeprav je med sovjetskimi petletnim programom in Wollovim načrtom ogromna razlika. Bistvo sovjetskega programa je socializiranje industrije, ki izključuje vsako kupičenje profitov posamezniku in garantira zaposlenost in nakupovalno moč vsakemu, ki hoče delati. Poročilo federacije s ostrum na razmere v tekstilnih industrijskih na jugu je dovolj jasen dokaz o izalovljenju privatne iniciative, ki jo zagovarja Woll in drugi pristaja "robustnega individualizma." Tekstilna industrija v južnih državah zametuje državni socializem. Tam prevladuje "robustni individualizem" delodajalcev. Tekstilni delavci v tovarnah Marshall Field Co. v Draperju, N. C., prejema od \$8 do \$12 na teden. Ti potrebujejo več oblike in šivilja za dostojno življenje, toda zagovorniki privatne iniciative jim te stvari odrežajo. United Textile Workers unija ne more financirati stavke teh delavcev, ker se prav dobro zaveda, da bi tako šledile evikcije delavskih družin. Zato Wollov načrt ne bo in ne more rešiti delavcev pred pomanjkanjem. Pri tem pridejo v poštev tudi druge stvari. Znano je, da se je Hooverjev kabinet odločil, da ne bo protestiral proti delodajalcem, ki grozijo z mesnimi redukcijami. Administracija je mnenja, da je storila kolikor se je pač dalo v tej krizi in da bo zdaj prepustila delavce milosti delodajalcev, da jim svobodno znižujejo mezde.

Delavska komisarka Frances Perkins pravi, da je znižanje zaposlenosti pripisati padanju nakupovalne moče.

Nakupovalna moč pa se bo dvignila šele potem, ko se bo v delo vrnila večja industrijska aktivnost. Vse skupaj bo oviralo dejstvo, da se delavci zadovoljujejo. In predno bodo zopet postali dobri konzumenti, bodo skušali poravnati svoje dolgove. Premišljevanje o tem zločestem kolobarju in o zamotanih problemih res ni prijetno, ker radi sistema "privatne iniciative"—privatne revščine in bogastva—res ni videti izhoda. Pred ljudsko maso stoji le gora Kalvarija.

Perkins je tudi mnenja, da je dolžnost bankirjev, landlordov in zemljišnih spekulantov, da znižajo stanarino in da ne mečejo na cesto ljudi, ako ne morejo plačati stanarine.

Ničesar ni bolj demoralizujočega kot biti brez doma, tudi pomanjkanje se laglje prenaša, pravi Perkins. Neki kapitalistični novinar jo je vprašal, ako ne vidi potrebe, da se tudi "plače izravnavajo". Odgovorila mu je, da so redukcije najmanj zaželjene, ker v prvi vrsti je treba gledati, da se očaja domači trg, česar je mogoče doseči le, ako je nakupovalna moč delavstva primerno visoka. Trganje plač situacijo le še poslabša.

Jugoslovanski dinar bo stabiliziran

Dunaj, 19. jun.—Francoski bankirji so posodili Jugoslaviji približno štirideset milijonov dolarjev in okrog 25 milijonov od te vsote bo porabljen za stabilizacijo dinarja s 1. julijem t. l. Dinar bo stabiliziran na podlagi sedanje vrednosti—100 dinarjev za 9.13 švicarskih frankov ali 56.20 dinarjev za en ameriški dolar—in vrednost bo zajamčena z zlato rezervno. Ostali del posojila se porabi za gradnjo železnice. Jugoslovanska vlada je iskala posojilo pri Rothschildu v Londonu in pri ameriških bankirjih, toda pogajanja niso bila uspešna. Končno so se odzvali francoski bankirji s pogojem, da jugoslovanska narodna banka v Beogradu, ki je bila doslej do neke meje privatna družba, preide pod direktno upravo vlade.

Eter varen za zračne polete

Bruselj, 19. jun.—Brzina štiristo milj na uro z letali je mogoča v stratosferi. To izjavo je podal profesor Piccard na tujaknjem zborovanju znanstvenikom, ki je bilo sklicano njemu na čast. Piccard in njegov asistent Kipfer sta bila prva človeka, ki sta se s svojim balonom dvignila v stratosfero.

Komunisti ograjuje kijaško mesto

Nacionalistična vlada poslala vojaške čete proti rebelom, da ustavi prodiranje. Šangaj, 19. jun.—Komunistični rebeli so povečali svoje vojne aktivnosti v provinci Kijaški in ograjuje kijaško provinco Nanchang. Komunistična vojska se je približala mestu in se pripravila, da ga zasede. V vladnih krogih prevladuje veliko razburjenje. Poslanih je bilo 20.000 nadaljnjih vojnega vojaštva, da zaustavijo komunistično prodiranje. Čiang Kaišek, predsednik nacionalistične vlade in vrhovni poveljnik armade, je odločil nameravan odhod v Nanking ter pričel z mobilizacijo armade z namenom, da zadusi komunistično revolto.

Vrv, ki se je raztegnila, rešila pastora

Dallas, Tex., 19. jun.—Štirje maskirani možje so včeraj silekli pridigarja B. P. Browna na priznici baptistične cerkve v North Dallasu, vrtili mu zanko okrog vratu in vrv pritriliti na svetilko, ki je visela nad priznico. Življenje mu je rešila vrv, ki se je raztegnila toliko, da je lahko z nogami dosegel stol, ki je bil podložen pod njegove noge, nakar je prišel vpiti in tako priklical ljudi, ki so ga rešili. Brown je dobil več grozljivih pism od nekaterih ljudi, ki so ga sovražili radi sporov v njegovi fari. Bivši cerkveni odbornik, ki je nedavno resigniral, je bil aretiran. Policija sumi, da je on skoval zaroto, da se umori Browna.

Anglija išče nove posojilo

Denar bo porabila za izplačevanje podpore brezposelnim. London, 19. jun.—Laboristična vlada bo v kratkem predložila predlogo, da se zviša njena izposojevalna sila za \$125.000.000. Ta denar bo porabila za izplačevanje podpor iz zavarovalnega sklada, ki je znani pod imenom "dole". Ta sklad bo potem izkazoval \$575.000.000 deficita. Sedanji primankljaj znaša \$450.000.000, ker mora vlada tedensko izplačati iz zavarovalnega sklada \$5.050.000 več kot prejme. Sklad izkazuje deficit že dolgo vrsto let.

Papež dovolil cerkvene procesije

Pogajanja za končanje spora med Vatikanom in fašistovsko vlado se nadaljujejo. Otvoritev katoliških klubov. Rim, 19. jun.—Papež in Mussolini ublažujeta restriktivne mere, medtem pa diplomati nadaljujejo pogajanja za poravnavo spora med cerkvijo in državo. Papež je včeraj umaknil svoj dekret, ki prepoveduje javne cerkvene procesije, obratno pa je Mussolini dovolil nekaterim katoliškim klubom in društvom, katere je dal zapreti, da lahko obnove svoje aktivnosti. Pričakuje se, da bodo v prihodnjih par dneh dovoljene javne cerkvene procesije po vsej Italiji, obratno bo pa fašistovska vlada dovolila eni četrtini klubov Katoliške akcije ponovno funkcioniranje. Vatikanško glasilo "Osservatore Romano" je včeraj obdoličilo fašiste odgovornosti za proticerkvene demonstracije, ki so dovedli do konflikta med papežem in italijansko vlado.

Chicago ima 842.057 v inozemstvu rojenih oseb

Chicago, 19. jun.—Statistika zveznega trgovskega departamenta, ki je bila včeraj objavljena, izkazuje, da je imelo Chicago, ko je bilo končano štetje prebivalstva 1. 1930, 842.057 belpolnih ljudi, ki so bili rojeni v inozemstvu. To je 37,57% več kot 1. 1920. Skupno število prebivalcev v Chicagu je bilo 3.367.438. Največ naseljenecv, 149.622, je prišlo iz Poljske, nakar sledi Nemčija, Rusija, Švedska in Italija.

Sedem in polni delovnik za rudarje

Zeneva, 19. jun.—Na mednarodni delavski konferenci Lige narodov je bilo včeraj zaključeno z 81 glasovi proti dvema, da maksimalni delovnik v premogovnikih mora odsej biti sedem ur in pol na dan. Zadevna pogodba bo predložena vsem deželam v upoštevanje.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu. Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu. Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu. Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu. Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu. Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu. Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu. Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu. Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu. Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu. Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu. Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu. Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu. Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu. Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu. Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu. Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu. Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu. Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu. Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu. Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu. Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu. Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu. Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu. Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu. Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu. Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu. Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu. Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu. Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu. Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu. Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu. Zborovanje kitajške ljudske stranke komunistang v Nankingu.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE ZVEZE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year...

Advertising rates on agreement. Manuscripts will not be returned.

Member of the Federated Press

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Priloge in dodatki, na primer (May 11, 1931), polni vsebine...

Kaponizem se živi

Čikaški butlegarski in gangleški kralj Alphonse Capone je izgubil bitko pred federalnim sodiščem...

Capone je bil obtožen, da je ogroževal zvezno vlado za \$215,000 na dohodninskem davku...

Dalje je bil obtožen kršenja prohibicije, ker je prodajal alkoholno pivo. Navihani gangleški magnat je priznal tudi to krivdo...

Capone je produkt gnilih razmer. Drugače bi bil nemogoč. Porodila ga je prohibicija in z njo v zvezi politična korupcija...

Caponeja lahko zapro za vse življenje ali ga še danes obsajajo, toda kaponizem še živi. Gnoj, iz katerega raste to zlo, se še šopiri in smrdi po vsaj Ameriki...

Pogoj ostanejo za drugega Caponeja in ne samo za enega, za sto ali tisoč Caponejev. Kaj torej pomagamo, če enega odstranimo?

Trebljenje posameznih falotov ne zadostuje. Odstraniti je treba falotski sistem, ki poraja falote. Kdaj se ameriško ljudstvo zdrami in spozna to resnico?

Zanimiv incident se je pripetil zadnji tork v Marlonu, O., kjer je predsednik Hoover "posvetil" Hardingov mavzolej. Zraven je bil tudi bivši predsednik Coolidge...

Kaj znači ta kontradikcija? Ako so javni možje (člani kabineta) lojalno sodelovali s Hardingom kot pravi Coolidge, tedaj ga niso mogli potegniti za nos kot pravi Hoover...

Prijatelj J. L. Lewis je prosil prijatelj Hooverja, naj skliče konferenco rudarjev in operatorjev. Prijatelj Hoover je oddal prošnjo prijatelju Doaku in nič ni rekel...

Glasovi iz naselbin

(Dopisovalci in poročevalci domačih vest, ki jih Prosveta primaš dnevno v koloni "Glasovi iz naselbin"...)
Delavske razmere in drugo

Delavske razmere in drugo

Milwaukee, Wis.—Ker se gradi potom državne in deloma zvezne vlade mnogo cest, križišč in drugih javnih naprav...

Tako, torej je število brezposelnih ostalo enako, ako se še celo ni povečalo.

Kakor v vsaki gospodarski krizi, tako je tudi sedaj; izpčetka trpijo samo delavci, potem pridejo na vrsto mali trgovci in obrtniki...

V našem mestu se vsak dan pojavlja več polomov pri velikih in dosedaj močnih tverdkah vseh vrst.

Velike palače, zgrajene že le zadnja leta, so na robu propada, velike finančne korporacije so v konkurni ali pa pred polomom...

Družba, za katero delam že 16 let, me je poslala na počitnice za nedoločen čas...

Napovedoval je (v letih 1921-1922), da bo v desetih letih Rusija gospodarsko tako mogočna da bo ograjala njena sila vse kapitalistični svet...

Nadalje sem čital članek, v katerem se je naravnost uprli diktatorju Bartoloviču, kateri je od njega zahteval, da porabi kolono "D. S." za propagando proti SNPJ...

Svaril je kričaje, ki so bili na vodstvu stranke, in jim odkrito povedal, da bodo uničili stranko in tudi svoje časopise...

Prenahal so izhajati skoro vsi tujezjezni časopisi, med katerimi je bilo več močnih dnevnikov, poleg številnih tednikov.

V svojem lastnem časopisu, "Vestniku", je "Spartak" kasneje zastopal socialistična načela, ostal je pa še vedno velik prijatelj sovjetske Rusije...

V teh listih čitam dalje, kako je svaril organizacijo Slovenski dom pred prenehanjem koraki. Mnogokrat je priporočal, da je nujno potrebno, da se vse jugoslovenske sile preje skupaj združijo...

Zadnje se je vrnilo v naši naselbin veliko pripravljajenje za običajno sv. birno. Predvsem so cerkveni možaki nazna-

čili vsem, katere je zanimalo, da morajo stari, kateri hočejo, da bo sveti duh njih otroke obseščil, plačati za cerkev po 12 dol. Pa so kričali in se zvijali ti ubogi grešniki...

Marsikateri se je od samih skrbi potil. Botri, oziroma tiste žrtve sv. Duha, pa so prav ponekkrat iskreno kveli, ker vsak se je baj strokov, in tako je bilo mnogo jeze, žalosti in razburjenja...

Pri tukajšnji organizaciji JSZS vladajo še vedno enako žalostne razmere: razni narodni odrešeniki netižno prepričevalo na novo. Resolucije, protesti, splošna glasovanja — to kar dežuje na članstvo, ki je že do skrajnosti izmučeno...

Fametni člani se zavedajo, da pomeni to uničevanje in nazadovanje organizacije, toda kričaje to ne briga, gotova klika se hoče polastiti zveznega vodstva in akusa sedaj prepričali, da bi Zveza imela lastno glasilo...

Pri SNPJ so taki razdiralci tudi na delu, toda ta organizacija ima to prednost, da ima svoj časopis, ki je glavno orožje, s katerim se brani, in pa tudi glavni odbor, kateri zna biti zelo energični, ako zahtevajo tako interesi organizacije...

V Prosveti sem čital zanimivo novico glede oseb, katere želijo biti poslani v staro domovino na vladne stroške. Tudi pri tem se spominjam na prejšnje omenjeni nekdanji časopis D. S., v katerem je bilo napovedano, da bo prišel čas, ko bodo ljudje bežali, ako bi bilo mogoče...

Kakor je že bilo poročano v Prosveti, priredel vas tukajšnja slovenaka društva in soc. klub (šest po številu) skupni piknik dne 4. julija na Portmanovem prostoru...

Klub ima v svojih pravilih posebno določbo, potem katere se ne sprejme nobenega prostolca, ki ni bil najmanj zadnjih pet let znan kot dober in značilen članek in svobodomiselnega prepričanja...

Ideja se mi zdi zelo dobra, ker sem prepričan, da se bo po končani petletki pričelo silno vestransko naseljevanje v delavsko državo.

Da se Rusija dviga gospodarsko s silnim razmahom, ki vzbuja neomejeno občudovanje srom sveta, posebno še v kapitalističnih krogih, o tem pač ni

voč dvoma. Vsak dan čitamo v angleških časopisih vesti, katere so naravnost presenetljive.

Da, v tem mogočnem revolucionarnem narodu je orjaška sila, ki pretrasa svet, in nam priča, da se bliža dan obračuna med delom in kapitalom.

Louis Ambrozich

Uspeh banketa SND

Detroit, Mich.—Banket S.N. doma in ženskega odseka dne 30. maja potrjuje, da le v delu je uspeh. Računajmo na kooperacijo onih, katerim je res na tem, da bi imeli enkrat svoje lastno ahajališče...

Priloge in dodatki so poškripli polovico stroškov, da bi smo ponekod našli na gluh ušes (ne mislim onih rojakov, ki se za vsakdanje potrebščine nimajo). Čisti preostanek zabave znaša \$173.67.

Znakomemu odseku bodi posebná hvala za trud in požrtvovalnost; kakor tudi celemu kuhinjskemu štabu. Hvala Verholzovi in Brezovarjevi godbi, kateri sta igrali brezplačno, in vsem drugim, kateri so že prej in na večer banketa pomagali do boljšega uspeha.

Postrežba je bila vse skoz zadovoljiva, zabava izvrstna od ranega jutra. Upam, da se bomo tudi na pikniku SND dne 4. julija, zabavali imenitno v prosti naravi. Vabljeni ste vsi!

J. Gorup.

Velik skupni izlet

Moon Run, Pa.—Delavske razmere so tudi tukaj pod ničlo. Premogorov, last Pittsburgh premogokopne družbe, je zaprt že dva meseca, kar je drohiti rovo Pittsburgh in Terminal družbe, so pa večinoma vsi rudarji na štrajku...

Opozarjam vse rudarje in članke, naj ne hodijo delat, kjer je stavka, kakor naprimer iz Moon Runa na Library, kot vas sili superintendent.

Kakor je že bilo poročano v Prosveti, priredel vas tukajšnja slovenaka društva in soc. klub (šest po številu) skupni piknik dne 4. julija na Portmanovem prostoru...

Sedaj je čas piknikov. Kakor vsako prejšnje leto, tako bomo tudi letos pripravili piknik v korist Slovenskega doma na 4. julija na navadnem prostoru, pod hrastom, severno od mesta. Da pa ne bo kdo od žejne ali lakote omagal, bo skrbel pripravljajni odbor.

Rojaki, pripeljite svoje prijatelje in znance na domov piknik, da se z nami vred razvedrijo v senci na praznik Neodvianosti dne 4. julija!

Anton Udavčič.

nagrado), zabijanje lesenih žebeljev za ženske (katera bo zabila žebelj prva v zemljo, dobi nagrado). In še več drugih reči in tekem. Rokoborba, ženaka in moška (se je pridno vežbajo), baseball za mlade fante, članske angleško poslujočih društev, dviganje za pralni stroj, radio in stensko uro.

Poslali smo vsem društvom SNPJ, SSPZ, JSKJ in klubom JSZ knjžice za ta darila, ki jih tajniki (tajnice) razprodajo po možnosti omenjenih zvez in jednot, zakar se jim v imenu društva zahvalim. Prosim, da nam vse prodane in neprodane, knjžice za dobitke vrnete v najkrajšem času, ker prepozno se ne bo upoštevalo. Več tajnikov piše, da naj se sročolov vrši pravilno in pošteno. To bomo upoštevali, ker to je tudi naše geslo.

Pridite vsi na piknik, posebno tisti, ki ste kupili listke, da boste navzoči sami. Kako priti na pikniški prostor? Prostor je prav v Moon Runu, med Steubenville Pike in McKees Rocks cesto. Kdor se bo pripeljal s avtom in še ne ve za prostor, naj se pripelje prav do Moon Runa, ne glede po kateri cesti, na obeh straneh bodo napisali "Slovene Picnic", da se lahko pripeljete prav na mesto, kjer bo prostora za 300 avtov in straža, da kdo kaj ne pokvari.

Priloge in dodatki so poškripli polovico stroškov, da bi smo ponekod našli na gluh ušes (ne mislim onih rojakov, ki se za vsakdanje potrebščine nimajo). Čisti preostanek zabave znaša \$173.67.

V slučaju slabega vremena se piknik vrši drugi dan, v nedeljo, to je dne 5. julija, na omenjenem prostoru, ali pa v dvorani SPD.

Naznanjam vsem članom Slovenskega podpornega društva v Moon Runu, Pa., da je juljska seja radi piknika preložena na 12. julija ob 9. dopoldne, mesto 5. julija. Sklep se je tudi, da se plača assessment za julij za vse članke iz druž. blagajna. Zato pa vsi na piknik! Na svidenje dne 4. julija!—Frank Močnik, tajnik piknika.

Naše razmere in naš piknik

La Salle, Ill.—Tudi k nam se ni prišla v posete toliko ometana prosperiteta. Na 1. junija so prenehali z obratom v cinkarni, tako da je spet malo več ljudi brez dela.

V cementarnah že sedaj malo delajo in vsak njihov delavec pa mora garati za dva ali tri delavce, pa še za znižano mezo.

Naš tukajšnji Slovenski dom se pa kljub vsemu počasi fiplačuje. Dobro bi bilo, ako bi ostale delnice pokupili. Potem bi lahko tiste stotake, ki gredo za obresti dolga, sami med seboj razdelili.

Sedaj je čas piknikov. Kakor vsako prejšnje leto, tako bomo tudi letos pripravili piknik v korist Slovenskega doma na 4. julija na navadnem prostoru, pod hrastom, severno od mesta. Da pa ne bo kdo od žejne ali lakote omagal, bo skrbel pripravljajni odbor.

Rojaki, pripeljite svoje prijatelje in znance na domov piknik, da se z nami vred razvedrijo v senci na praznik Neodvianosti dne 4. julija!

Anton Udavčič.

Ali je vera potrebna?

Clarence Darrow v debati z dr. Robert MacGowanom

(Nadaljevanje.)

Vsak logik zna bolje. Najprej afirmativni postavi evgenik. O tej evidenci se potem pravi. Jas nisem postavil nikakršne evgenike niti nisem sprožil vprašanja. Vprašanje višjega bitja prihaja od vas in eksistira v vaši veri. O tem debatiramo, namreč o Bogu, ki živi v vaši veri, v vaših knjigah in v moji. Razpravljamo o vaši evidenci in ker mi ne dostajajo, jo zavržem in čakam na boljše. Je vse, kar delam v tej zadevi. Smešno je to zahtevati od mene, naj predložim negativne dokaze. Dokaz kaj? Proti vaši prazni.

Moj krščanski prijatelj je toliko izobčen in pošten, da ne prezira znanosti. Te evolucije veruje, kar je lepo in pošteno. Ni pošteno, da prištevata tudi teologijo med znanosti. Teologija govori o absolutnih resnicah katerih znanost ne pomena. Znanost pomena kar dožene. Najprej postavi teorijo in jo izkuša. Ako teorija vsestraj preiskujemo, potem dejstvo; če ne vdrži, jo znanost zavrne postavi drugo teorijo. In tako dalje. To dela znanost. Nekoč je znanost trdila, da atom zadnja enota snovi. Ta trditelj je bil resnica toliko časa, dokler niso odkrili, da atom obstoji iz še manjših delcev, ki jim danes pravijo elektroni. To je zdaj resnica. Kaj bo te? Ali so elektroni zadnji delci? Kdo? Znanost se ne ponaša z absolutno resnico, bi se kmalu blamirala. Vse resnice so relativne. Iz tega razloga teologija ne spada med vede.

Znanstvenik, ki se hoče držati znanstvenih predmetov, mora paziti na besede, da zaide v konfuzijo. Pravi znanstvenik se nikoli ne poslužuje besed "duh, duša, duhovno, govornost", ki so nerazumljive za vedo. Kaj to: duh (spirit) in duša? Kaj naj te besede pomenijo izven poetičnih fantazij? Kaj izkustvena znanost o duhu in duši? Kako re znanost to reč definirati?

Kaj veste vi o duši? Kaj to pomenja? O kod pride duša? Mi vemo, iz česa in kako pride individualno življenje; vemo, da pride spojitve semenske klice z jajčecem. Edino ta način se ohranja in množi človeško življenje.

Vse življenje je v svetu, človeško kakor živali, ako in rastlinski do del mikrobov, se začnejo eno stanico. Iz ene stanice nastane več stanic in z razmnožitvijo stanic v milijarde se razje in zraste živo bitje. In ko lozen ali se začne ustavi proces življenja, stanica razpade in bitja ni več. Vsaka stanica je do svoje meje živ individualni in organizirano delo vseh stanic go naj ima duša v tem procesu? Kje se začne v prvi stanici? In se potem razmnoži po vseh stanicah?

Znanstveno razpravljanje o tem je nemogoče. Nimaš najmanjše evidence, na kateri bi se lahko oprl. Beseda "duh, duša" je le beseda, ki ima svoj koren v konceptu primitivnega človeka za zrak in dihanje.

(Angleška beseda "spirit", od latinske "spiritus", in v raznih romanskih jezikih "espírít, esprit, esprit, spirare, prihaja od poma dihati in sorodnih pojmov vdihniti, indihniti (angl. expire), potegniti sapo vasa, pogledati sapo iz sebe ali pihati. Prvotna arjaška beseda, iz katere vse te izvirajo, je značila življenje in dihanje kot eno in isto. V slovenskih jezikih imamo besede vzduh (zrak), dih, dihanje, hsti, duh, duša, vdihniti (dohiti življenje), izdihniti (umreti), ki izvirajo iz enega in istega pojma: dihati zrak kot živeti. Stari Indijci so imeli za isti koncept besedo "nēfēs", ki nahaja v hebrejskih biblijskih spisih in kateri so Grki prestavili v "psūho" ali dušo, Latini pa v "spiritus" ali duh. Dih (zrak) in duša sta torej v starih jezikih sinonimna pojma. Kasneje so ta pojem razcepili in dali besedi "spirit" ali duh pomen neke življenjske sile, ki vključuje element mlajljenja, znanja, spomina in določanja. Beseda duša je torej prvo no pomenila zrak. — Webster's New International Dictionary. — Opomba prevajalca.)

V verskih razpravah imamo največ opravila z besedami, starimi frazami, ki so nekoč pomenile nekaj popolnoma drugega, danes pa pomenijo nič. Naši spori se torej sučejo o starih, mrtvih in praznih besedah, iz katerih ni dorni veroučitelji izvajajo svoje fantastične pojme in doktrine. Religija sloni na teh sedah!

Zgodovina o postanku in razvoju vere je debela knjiga. Strah in nevednost primitivnega človeka sta roditelja vere. Divjaki človek ni imel nobenega pravega pojma o elementarnih silah okoli sebe, zato se jih je bjal. Bil je otrok. Otroci ne ve in se boji. Videl je strašno nevihto in ko je strela ubila njegovo brata. Kako ali naj to razlaga? Kako določa gače, kot da je nekdo signal strela iz oblaka in ga zalezovalo; skale, voda, gozd in oblaki. In kar ga je lahko ubilo, je bilo močnejše in ga prgn, zato se je tresel pred vsem tem in ga prgnal mu daroval, da bi mu prizaneslo. Tako je razvil varovanje v nadnaravna bitja.

Stoterne sile in razmere so vplivale na razvoj. Necimo smrti. Človek ni mogel prečiti smrti in zopet je bilo to delo močnejše nevidnih bitij, bogov in duhov. Ampak človek se ni rad ločil od svojih dragih. Zeleni se je, se po smrti še nastane z njimi. Iz te želje se rodila tolažba in vera v posmrtno ahajališče nebova.

Papež kapitalizem: V božjem imenu prošim, ravna je lepo s svojimi človeškimi lastmi, ki jih ljubite, drugače vas socialisti ali, da jih razjahate!

Erlh Dwinger:

Armada za žičnimi plotovi

Za Prosveto prevedel Tone Seliskar

"Da," pravi Pod. "Tako, ko bodo podpisali mir!"
 "Seveda," preje pa ga morajo skleniti!"
 "Ah, kaj!" pravi Schnarrenberg. "Panji bodo podpisali, kar se jim bo diktiralo, pa bosta!"

Vprašal sem po Elzi Brändström. "Oj," pravi Pod, "to ti je čudovita ženska! Pravijo, da je že stotisočim rešila življenje. Dobil si čevlje, prave usnjene čevlje, spodnje perilo, mlo, knjig, odeje in kitajske plašče, poglej!" S prične je potegniti siv plašč, podložen povsod z vato in ki je pozimi sijajna podlaga za ležišče. "Sedaj bi šli lahko tudi pozimi na zrak—"

"Ko bi le tako ne kradli!" pravi naša deklica, Blank. Kašlja in ima oči črno obrobline. "Tatvina cvete kakor le kaj. Toda pri nas ne toliko. Druge pa kradejo celo oni, ki stražijo!"

"Da," mrmra Brunn, "pokradli bi nam celo zadnjice in bi si iz njih napravili nemške zrezke, če bi ne bile priručne!"

"Poje tega amov vai Tockojci prejeli po tri rublje!" pravi Kappel. "Ali veste, gospod praporščak, kdo se je tako za nas potegnil?"

"Seydlitz," sem dejal.

"Seydlitz? Sakrament"

"Kaj, plemič?" je vzkliknil Brunn. "Ali so tudi bele vrane...?"

"Ali si že videl našo kavarno?" mi pripoveduje in sprašuje Pod. "Počas bomo imeli vse: kegljišče, pivnico, še celo gledališče namestavljamo ustanoviti... Da, celo krojačnico imamo. Elza mu je uredila delavnico. Včeraj je s steklenko liganja slovesno odprl svojo botogo. Tudi črevljarja imamo. Brivce kar tri... Toda, kaj ti pa pomaga vse to, če nimaš denarja—"

"Pojdimo si ogledat vse te nove pridobitve, in vrček piva nama bo dobro teknil, Pod!" sem dejal.

"Pivo?" je vprašal zančljivo. "Tu imajo samo kvas."

"No pa kvas..."

Kavarna je v prvem delu barake. V ta namen so spraznili del pričen in jih spremenili v mize. Okoli teh so nameščene surove deske za klopi, v kotu pa stoji na majhni pečici star kotel, iz katerega prav prijetno diši. Okrogel seržant, nekdanji kuhar, nama stopi nasproti. "Gospod krčmar, kaj imate dobrega?"

"Kvas, kavo, klobasice, guljaš—"

"Prima hophophop?" vzklikne Pod. "Njegov obraz žari. "Mogoče celo mjav, mjav—?"

"Sedaj pa malo zatisni ušesa, Pod!" sem dejal, potegnili krčmarja na stran in mu naročili šepetaje: "Vsak drugi večer dajte temu-je porčijo guljaša, razumete! Plačam za ves mesec vnaprej!"

"Kaj delaš, dečko?" vpraša Pod nezaupljivo.

"Nič, nič... Samo najino malico sem sestavil. Sedaj pa pripoveduj: Še nikake pošte?"

"Nič, nič za hudiča nič! Pa vem, da Ana plaš..."

Klepetala sva do mraka. "Sedaj ni nobene meje med taborkoma, Pod!" sem mu dejal pri slovesu. "Boljševikom je vseeno. Ako boš šel kaj od mene..."

"Kaj bi neki pri vaa?" je dejal boječe. "Pa v teh epah? Ako naletim na kako pravo oficirsko mrho, bom moral celo uro pred njim vaditi vojaško pozdravljanje! Nak, rajši pridi ti k nam..."

Pierre l'Ermite:

Zenobia se dolgočasni

Sem nižji uradnik v notranjem ministrstvu za mesečnih 500 frankov. Da nimam neznatne rente, bi živel slabo, tako pa že gre. Sem star samec in letošnje počitnice sem preživel v N. Vrnil sem se s služkinjo, po kateri sem že dolgo hrepenel. Moj biser je star 32 let, rad ima mirno domače ognjišče brez psov in otrok, kjer hodi kuharica sama na trg.

Končno imam torej služkinjo! Bodočnost se mi je zdela posuta z rožicami. V duhu sem že videl ob osmih zjutraj na mizi belo kavo in svež rogljiček. Opoldne me čaka dobro kosilo, zvečer pa... Hoj, zvečer! Juha, tri mehko kuhana jajca, čaj z rumom, novine, pipa dobrega tobaka... To vam je življenje!

Da, vse lepo, toda koncem tedna se mi zdi, da Zenobia—tako je namreč ime moji služkinji—nekaj ni prav. Ker bi ne hotel izgubiti, sem ji dejal v nedeljo po maši s sladkim glasom:

Zenobia, kaj vas tare?

— Dolgočasim se. Ko sem se vračala iz cerkve, sem videla dekleta iz našega kraja, ki služijo tu. Drevi pojdejo v kino... Jaz pa...

— Samo to? Ljuba moja Zenobia, vsako nedeljo vam dam denar za vstopnico.

Zenobia se smehlja. Oh! Ta njen smehljaj! Rešen sem.

Vereniki, naš zadnji komandant ni hotel priznati nove vlade in se je z oficirji in z delom vojaštva, ki je stražil tabore, upri.

Ze slišimo grmeti topove. Vsi stojimo pri oknu in napeto gledamo proti vzhodu. "Zadaj za hribom se je utrdil," pripoveduje Windt, ki je bil zunaj.

Ob desetih se je pojavil na vzhodu prvi boljševiski vlak, kmalu za njim drugi, tretji... Preteče se je valil dim iz lokomotiv. Vagoni so polni vojakov, na odprtih vagonih pa preže topovi. Istočasno je pridirjalo ob tiru okoli tristo konjenikov v vas. Imajo visoke, sveže konje in so oboroženi do vratu. Na njihovih volnenih čakah se blešče rdeče zvezde.

Moštvo je poskakalo iz vagonov in vojaki so stekli preko tirov. Obrnili so se, usmerjeni po nekaterih jezdecih k taboru, pred sredno kasarno podrl plot in se razpršili v dolgo redko linijo.

"Zdi se, kakor da hočejo baš pred našo kasarno izkopati streline jarke!" pravi dr. Berger.

"Hudiča, to bo prijetno!" zakolne Prochnov, letalec.

S Seydlitzem vpraša v vas. Z vagonov so sлагali topove, vpregali prednje konje in galopirali z njimi proti zahodu. Nikjer ni videti pravega poveljstva, vse je nekam divje in prav nič vojaškega ni v celih akcijah. Vaakdo vpije in kriči in smerja, njihovi poveljniki, sami mladi ljudje z inteligentnimi obrisi, jih prijazno prigovarjajo in v njihovih očeh je izraz, kakor da gredo vse njihove misli v daljo, kjer je njih cilj.

Počakala sva nekaj časa. Seydlitz je s prezirjivimi pogledi ocenjeval gardiste, ki so korakali mimo naju. Nekateri so pijani, nosijo čepice predrzno po strani in pojo ter plešejo kakor ponoreli.

Pred našo kasarno stoje trije starejši voditelji. Menda so bivši artilerijski oficirji. Zdi se nam, kakor da nas sploh ne opazijo, prepirajo se med seboj in so končno vendarle namestili baterijo v postojanko. Topovi so hreščali pred našo kasarno, municijske prikolicke pa so postavile za zidove med posopji.

Popoldne sem srečal našega stotnika v spremstvu obersta von Stranna, in dveh boljševiskih oficirjev. Ze od daleč mi je zaklical: "Stojte praporščak!"

"Zelite, gospod stotnik?"

"Tolmač je zbolel. Slišal sem, da znate ruski. Novi poveljnik nam želi raztolmačiti svoja povelja. Tu imate papir in napišite, kar bo povedal!"

"Razumete ruski?", me je vprašal komandant, mlad, žilast človek s razumnim, toda izživetim obrazom. "Dobro, tedaj napišite: Kdor bo pomagal belim četam, bo ustreljen. Ste zapisali...? Kdor bo poročal belim četam, bo ustreljen. Ste zapisali? Ako želi kdo ujetnikov vstopiti v našo armado, postane takoj svoboden ruski državljani, bo prejel uniformo, plačo in orožje—ste napisali—kakor naši vojak. Poveljnik Pastuhov. Gotovi...?"

V tem hipu je privleko nekaj jezdecov prvega ujetnika, mladega patrolnega Verenikovega poročnika. Odvedli so ga pred komandanta in oba sta si srda in oči v oči kakor dva risa. Plamteč ogenj izra in sovraštva sta izražala oba pogleda.

(Dalje prihodajše.)

Se enkrat sem pobrskal po omari in potegnili iz nje košuh, katerega je nosila moja prababica.

— No, o tem ne bodo mogli trdit, da so ga živili zajčki,—je dejala Zenobia in zadovoljno pogladila mehko košuhovino.

— Ne, saj je že nad sto let v rodbini.

Tako sem že tretjič zadržal služkinjo.

Učinek košuha je bil velik, samo trajal ni dolgo.

Zenobia je postala že zopet o-tožna. Vprašal sem jo, kaj ji je.

— Hudo mi je pri srcu. Kaj mislite, da je prijetno biti služkinja?

— Molčite, saj ste srečnojši od mene.

— Mislimi dan za dnem na to, da te čaka bolnica, če se ti kaj pripeti...

— Ne, če zbolite, ostanete doma in zdravnik pride na dom.

— Ne verjamem. Ah, če bi imela vsaj skromne stalne dohodke.

— Bi ostali pri meni v službi?

— Seveda bi. To bi bila gospo-ska služba, svobodna služba.

— Ne pozabite, Zenobia, da moram tudi jaz služiti drugim ljudem. Pa če že mora biti, boste imeli stalne dohodke.

— Koliko pa?

— Dvanajststo. Več vam ne morem dati.

— Plača seveda ni vsteta.

— No, pa naj bo, poleg plače še dvanajststo letno.

Šla je sicer dobra petina mo- je rente, toda ostala mi je služ- kinja in to je bilo glavno.

Kaj še! Čez teden dni je Ze- nobia že zopet pretakala sozce.

— Kaj vam pa je že zopet Ze- nobia? Saj imate vsega dovolj.

— Ne, ničesar nimam.

In ko sem jo presenečeno po- gledal, je iztegnila roko in vzkliknila:

— Eh, vi mislite, da služinčad nima srca! Pa se motite. Tudi jaz imam srce in omožiti se ho- čem. Dve moji rojakinji sta na- šli ženina in ta mesec sta se o- možili. Vi pa živite kakor volk, nikogar ne sprejemate. Pri vas se res ne morem seznaniti z no- benim fantom.

Mislil sem, da sem ob služki- njo. Zatislil sem za hip oči, da bi junaško doprinesel žrtev, a katero bi privezal služkinjo za vedno na svoj dom.

— Zenobia, omožiti se hočete torej?

— Seveda se hočem.

— Ste si še izbrali fanta?

— Žal, še ne.

— No torej,—sem zajecjal ali bi vzeli mene?

Ozrla se je name, ocenila me je iz tega novega vidika in od- govorila mirno:

— Če ni drugače, pa naj bo.

Bil sem rešen. Stalo me je mnogo, pa bo vsaj bojazni ko- nec.

Toda tudi to pot sem se zmoti- lil.

Čez teden dni sem se vrnil iz službe in našel Zenobio ihteco v naslonjaču. Ko sem jo vprašal, zakaj se cmeri, me je objela — zdaj tehta že 83 kg—in vzklik- nila:

— Možiček, še nekaj mi manj- ka!

— Kaj pa?

— Služkinja!

Jubilej petroleja

Letos poteče 75 let, odkar so se začela prva skromna navrt- vanja petrolejskih vrečev. Ka- kor že v neštato drugih rečeh, se moramo tudi v tem primeru zahvaliti zgolj slučajju, da se je na tej, nekoč respomembni teko- čini razvila velikanaka indus- trija, ki igra tako velepomembno vlogo v vsem današnjem gospo- darstvu.

V Indiji so sicer poznali pe- trolej že pred 2000 leti, toda za- radi nenavadno soprnega vonja so uporabljali domačini za raz- svetljavo rajši malo manj smrd- ljivo ribje olje. Tudi Indijanci Severne Amerike so poznali pe- trolej že izza pradavnih časov. Pridobivali so ga na ta način, da so namakali volnene tkanine v vodo, ki je še dandanašnji znana pod imenom "oljnata re- ka" v Pennsylvaniji. Tkanine so se prepojele z oljem, ki so ga potem izvijali v posode. Pod imenom Senica olje, ali tudi in- dijansko olje se je prodajal pe- ser je star 32 let, rad ima mirno ga razpečevali kot zdravilo za vsakovrtno notranje in vnanje bolezni.

Pred dobrimi 75 leti pa so se začeli baviti nekateri pionirji, med njimi zlasti Američan A. C. Ferris, s smotrenim iskorišča- njem petrolejskih nahajališč. Skušali so proizvodnjo sistema- tično organizirati, hkrati pa su- rovi petrolej tudi rafinirati, da bi dobili žilahnjše olje za raz- svetljavo.

Odločilni čas za razvoj vsega petrolejskega gospodarstva pa je prišel prav za prav šele okoli 1856. Takrat sta ustanovila dva newyorška odvornika družbo za dobivanje in ekploatacijo petro- lejskih vrečev. Eden izmed njih se je nekoč ustavljal pred neko drogrijo, kjer je vzbudil njego- vo pozornost velikanaki plakat v obliki bankovca za 400 dolarjev. Pri natančnejšem ogledovanju je zapazil, da gre za rešljivo pe- troleja. Med drugim so bile na lepaku narisane tudi različne priprave za navrtavanje leščič soli. Te reči so ga posebno sani- male in jih je natančneje prouče- val. Pri tem je prišel na srečno misel, da bi se dal nemara tudi petrolej pridobivati v izdatnej- ših množinah z navrtavanjem zemlje na krajih, kjer je še od prirode pronical na dan. Ta mi- sel mu je bila še zaradi tega blizu, ker so pri iskanju soli še večkrat naleteli na petrolej. O

agilneje za "Prosveta"

svoji ideji se je porazgovoril s svojim družabnikom in skupaj sta se nemudoma lotila preskuš- nje novega postopka. Najprvo so zgradili kolikor se je dalo glo- bok šaht in začeli vrtati z dna še globlje v zemljo. Vodja pod- jetja je bil neki E. L. Drake. Med vrtanjem pa so zadeli na močno vodno žilo in mesto pri- čakovanega petroleja je izvirno zalila voda. Toda kot praktič- en človek si je znal Drake na- golo pomagati, skozil izvrtino je zabil dolgo železno cev in res se mu je posrečilo prodreti posled- nje zemeljske plasti. V globini 21 metrov so zadeli na petrolej, ki se je polagoma začel dvigati v vrtni cevi. Z majhno črpal- no napravo so ga dnevno izčrpa- li osem sodov. Zaradi majhne nepredvidnosti je sicer kmalu vasa naprava pogorela, toda Drake je zgradil na istem me- stu takoj novo, še večjo sono- do, ki je dajala dnevno trideset so- dov petroleja. Vest o tem izred- nem uspehu se je mahoma raz- širila po vsej deželi. Poslej so naglo zapovrstjo odkrivali vse večje in izdatnejše vrele, tako da so od prvega Drakejevega poskusa pa do danes samo v A- meriki spravili na dan 100 o- sem milijard sodov tega drago- cenega goriva.

Drake sam pa od tega odkri- tja ni imel ničesar. Doletela ga je usoda, ki so jo pogosto dele- ni veliki močje. Ko si je bil na petrolejskih poljih Kalifornije zaslužil lepo premoženje 20.000 dolarjev, je odpotoval v New York, kjer je ustanovil skupaj z nekimi drugim trgovcem petro- lejsko agenturo. Imel pa je v trgovini smolo, da je popolno- ma propadel in obubožal. Njego- vi srečnejši tovariši s petrolej- skih polj so mu poklonili 500 do- larjev, toda največje bede ga je

rešila šele država Pennsylvanija, ki mu je poklonila dosmrtno rento 1500 dolarjev, tako da je lahko vsaj za silo preživel zad- nja leta svojega delavnega in plodovitega življenja.

FARMA NA PRODAJ

Prodaj ali zamenja se farma Wisconsinu po zmerno nizki cen- ni. Oglasite se osebno ali pismo- no na: 1730 W. 22nd Street, Chi- cago, Ill.—(Adv.)

NAZNANILO IN ZAHVALA

tužnim srcem naznanjam sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je preminula moja ljubljena soproga in mati

ANTONIJA CIPOTH

Umrila je dne 2. junija 1931 ob smrti stara 39 let. Umrila je po dolgi in mučni bolezni v Bolzt, Pa. Rojena je bila leta 1892 v Ljubljani, njeno deklitko ime je bilo Jesterček. V Ameriko je prišla 1913 in bila ves čas, izvenzemci dveh let, v Johnstownu, ostala pa na Bolzt, Pa. Tu zapuščala mene in sedem otrok v starosti od 6 do 17 let, kateri je bomo teko pogrešali, ker je bila skrben in dober mati. Bila je članica družt. št. 2. SNPJ in št. 74. SSPZ, katerim gre najlepša hvala za venco in za obilo aedeščo pri pogrebu na tukajšnje pokopališče v Seward, Pa. Nadalje se lepo zahvalim predt. družt. št. 2. SNPJ, br. John Oremoviču za nagrobni govor, ter tujniku Ediju Buhalo za trud in požrtvovalnost ob času žalosti in nevarče. Moja hvala vsem, ki ste jo obiskali ob mrtničkem odru in vsem, ki ste tolažili mene in otroke. Hvala lepa vsem, ki ste dali svoje avtomobil kare in tako poveličali spreved pokojne soproge. Hvala vsem, ki ste se udeležili pogreba. Srčna hvala Anton Sinkoviču in William Pienkoviču, ki sta vozila mene in moje družino do pokopališča in nazaj. Lepa hvala tudi družinam: Frank Krajec, Ignatz Pečjak in mra. Drakster, John Martinčič in Frank Kliner, ter Dragič Svilarju, Peter Tuma in mra. J. Bombač. Končno se najskronejšje zahvalim vsem, ki ste kar koli pripomogli in bili meni in družini v tolažbo. Hvala. Tebi draga soproga in mati, pa želimo, počivaj v miru v hladnem grobu, odla si od nas prigan in vsa pastila same, naš spomin na Te bode živ in naša srca doler čedi mi ne bridoma za Teboj. Zahajali ostali: Anto- nija Cipoth, soproga, Joseph Sr., William, Frank, Theodor, stari, Antonija, Zofija in Alžbina, hčera, vsi v Bolzt, Pa.

V SPOMIN OBLETNICE SMRTI

mojega ljubega soproga in dragega očeta

MARTINA BOŽIČ

Zapustil nas je dne 30. junija 1931. Odsel od nas prerano, mi žalje- mo iz srca za Teboj. Nopričakovano si se poslovil od nas, toda naš spomin na Te še živi. Leto je minilo kar ne čujemo več Tvoje glasu in odina tolažba za nas je, da pridemo tudi mi za Teboj. Zahajali ostali: Mary Božič, soproga, štirje sinovi in pet hčera in ostali sorodniki. Gilbert, Miss.

STAR IN ZVESTI PRIJATELJ

je ta poznana banka vsem svojim odjemalcem, katerim vedno rada pomaga in daje nasvete. Ona obavlja vseh vrst bančne posele in prodaja "šifkarte" vseh družb.

Ne pozabite se obrniti na njo kadar kaj potrebujete.

Vaši prihranki so zavarovani pri

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 BLUE ISLAND AVENUE CHICAGO, ILL.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA

V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in slodi, vizitnice, časnike, knjige, koledar- je, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovanskem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vas pojasnila kaže vodstvo Mačarica. Cena umerno, unižeče delo prve vrste.

ESITE po informacijah se nasloži

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue

CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTREMA POJASNILA